

אך יש עוד שאלה בדברי הזהר, שאאמו"ר אינו מבארה (כמדובר כמ"פ שזהו לפי שסמך שיבינו לבד):

מהלשון "עאל לבי כנישתא מעטר בטוטפי אתכסי בכיסוי דציצית", משמע, שהנחת התפילין והטלית היא בבית הכנסת.

ולכאורה הרי זה היפך המפורש בהמשך דברי הזהר: "יקבל עליי האי עול לפרשא על רישיי פרישו דמצוה לבתר יתקשר קשורא דיחודא דאינון תפילין .. לבתר בשעתא דב"נ עאל לבי כנישתא כו", היינו, שהנחת טו"ת קודמת להליכה לבית הכנסת?

[ולהעיר, שמעלת ההליכה לבית הכנסת בטלית ותפילין גדולה יותר ממעלת עשרה ראשונים שבאים לבית הכנסת (שנותנים לו שכר כנגד כולם)¹⁰²], שלכן, הי' האריז"ל מאחר לבוא לביהכ"נ (לאחרי העשרה ראשונים, שבאו לביהכנ"ס לפני זמן הנחת תפילין) כדי לבוא לביהכ"נ מעוטר בטו"ת¹⁰³].

וכפי שיתבאר לקמן.

יט. כרגיל ללמוד משנה בפרקי אבות שנוהגין לומר בכל שבת שבין פסח לעצרת, ובשבת שלפני עצרת לומדים המשניות (או ברייתות) שבפרק ששי שנקרא "קנין תורה", בתור הכנה למ"ת. ולכן נתעכב עתה על התחלת פרק זה, בקיצור עכ"פ, ובאריכות יותר בהתוועדות דחג השבועות, זמן מתן תורתנו.

הביאור בפרקי אבות¹⁰⁴: "רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה וכו' ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים",

— שאע"פ ש"עוסק בתורה לשמה", באופן של "עסק", שמונח בזה לגמרי באופן שאין לו עסק אחר בעולמו¹⁰⁵, כך, שלכאורה אינו פועל בשאר עניני העבודה, הנה נוסף על ענין השכר על העסק בתורה לשמה, ה"ה "זוכה לדברים הרבה" שיסייעו לו בשאר עניני עבודת ה', וכמו: "מלבשתו"¹⁰⁶ ענוה ויראה ומכשרתו להיות צדיק חסיד .. ומרחקתו מן

לקרוע את הים לבנ"י, ליתן להם מים, להתפלל עבורם במלחמת עמלק ולצוות ליהושע לצאת למלחמה, ועד לשמש לפניהם בסעודה בביאת יתרו (פרש"י שם יח, יב) — הנה לקראת מ"ת לא הי' משה פונה לעסקיו, אלא רק להכין את בנ"י לקבלת התורה. (106) כולל גם הדיוק שזהו כמו לבוש שלובשו לצורך עבודה מסוימת, ואח"כ

(102) ראה שם ס"צ סט"ו. וש"נ.
(103) שער הכוונות בתחלתו (ענין ביהכנ"ס).
(104) רפ"ו.
(105) וע"ד שמצינו במשה רבינו ש"לא הי' פונה לעסקיו אלא מן ההר אל העם" (פרש"י יתרו יט, יד), והיינו, שאף שלפני מ"ת היו לו כו"כ עסקים — עסקנות ציבורית, כמו:

החטא וכו'", שזהו רק סיוע בעבודתו, אבל בודאי צריך עבודה ויגיעה בזה¹⁰⁷ (ועד"ז רק "מוחל על עלבוננו", אבל כדי שלא ירגיש עלבוננו כלל¹⁰⁸, יש צורך בעבודה מיוחדת).

וכמו"כ לא יחסר אצלו בהנהגה טובה בין אדם לחבירו: "אוהב .. (ו)משמח את הבריות¹⁰⁹ .. ונהנין¹¹⁰ ממנו עצה ותושי'¹¹¹."

"ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים": "מגדלתו", ביחס ל"דברים הרבה" שזוכה להם, שיש להם ערך אליו אלא שהוא גדול מהם, "ומרוממתו", באופן שמוכדל לגמרי מהם¹¹², מצד עצם העסק בתורה לשמה —

ומסיים "זוה מדרגה גדולה מאד". (109) וקשור גם עם העסק בתורה לשמה — כי, יש ששים ריבוא אותיות לתורה, כנגד ששים ריבוא בני", כך, שכל אחד הוא כמו אות בס"ת שבה תלוי" כשרות הס"ת כולה (ראה גם תו"מ חע"ד ע' 81. וש"נ).

(110) ויש להוסיף בדיוק הלשון "נהנין" (ולא מקבלין וכיו"ב), שגם אם לפעמים אומר דבר שנראה כמו גזירה, או מילה חריפה ("אָ שָאָרפֿן וואָרט"), שקשה לקבל מצד טבעם של בני" שהם "הרחמנים והביישנים וגומלי חסדים" (יבמות עט, א), הנה סוכ"ס הרי זה נעשה באופן ש"נהנין ממנו".

(111) ומזה מובן גם שמזה ש"אוהב .. (ו)משמח את הבריות .. ונהנין ממנו עצה ותושי'" אין להוכיח שהוא רק מעמיד פנים (צבוע), אבל באמת אינו עוסק בתורה לשמה (דלכאורה, אם הי' עוסק בתורה לשמה, איך יתכן שיש לו עסק ושייכות עם בריות שנהנין ממנו וכו'), כי, לא זו בלבד שאין זו סתירה, אלא אדרבה: דוקא "העוסק בתורה לשמה" פועלת עליו התורה להיות "אוהב .. (ו)משמח את הבריות .. ונהנין ממנו עצה ותושי'".

(112) וע"ד שמצינו במלך, שמצד עצמו מרומם ומוכדל מהעם לגמרי, "משכמו ומעלה גבוה מכל העם" (שמואל"א ט, ב), ואילו לאחרי קבלת המלוכה ה"ה יורד ממדרגתו להיות בערך אל העם, אלא שהוא גדול מהם (אך עדיין ישנו גם ענין הרוממות וההבדלה, שלכן אסור להסתכל בפניו כו' (ראה גם תו"מ חמ"ח ע' 388. וש"נ)).

פושטו וחוזר לעסוק בלימוד התורה לשמה; ולא באופן שאמר רב יוסף בנוגע לענין הענוה: "שאני ענותן" (פרש"י סוף סוטה), כי, מצד גודל ענוותנותו חשב שאינו בדרגה ד"העוסק בתורה לשמה", שרק "מלבשתו ענוה".

(107) ולדוגמא — שכדי לא ליכשל בחטא, הנה "לא עם הארץ חסיד" (אבות פ"ב מ"ה), אלא צריך ללמוד הלכות התורה (בשו"ע אדה"ז או בקיצור שו"ע), כמו הלכות ברכות הנהנין, הלכות תפלה וק"ש (היכן מותר להפסיק וכו'), והלכות מוקצה וכו' — "הלכתא רבתא לשבתא", כפי שמביא רבינו הזקן בסידורו, כיון שזה נוגע לכל אחד, שבערב שבת צריך לעיין בזה, כדי לידע את המעשה אשר יעשה וכו'.

(108) ע"ד סיפור החסידים (ראה גם תו"מ חס"ג ס"ע 264. וש"נ) שהרב המגיד שלח לר' זושא מאַניפּאָלי אחד שהתאונן על חסרון בפרנסה, ור"ז, שהי' עני מרוד רח"ל, אמר, שאינו מבין מדוע שלחו אותו אליו, שהרי אצלו לא חסר לו מאומה... ומובן שזוהי דרגה נעלית ביותר — לא רק באופן ש"חייב לברך כו' לקבולינהו בשמחה" (ברכות ס, ב), אלא באופן שלא מרגיש כלל שיש ענין בלתי-רצוי.

ולהעיר גם ממ"ש בצואת הריב"ש (בתחלתה) בפ"י "שויתי ה' לנגדי תמיד" (תהלים טז, ח), "שויתי לשון השתוות, בכל דבר המאורע הכל שוה אצלו, בין בענין שמשבחין אותו בני אדם או מבזין אותו" (ועד להמובא בספרי מוסר (נסמן בלקו"ש שבפנים הערה 7) אודות מי שהגיע לדרגה שלא הרגיש בזיון מזה שהשתינו עליו),

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס¹¹³ בלקו"ש חי"ז ע' 401 ואילך.

[ואח"כ אמר: בהמשך להמדובר אודות לימוד התורה, יש להזכיר אודות המוסד שנקרא "אהלי תורה" (ונתן משקה למנהל המוסד, עבור ה"דינער"¹¹⁴)].

* * *

כ. הביאור בפירוש רש"י¹¹⁵:

הקושי בפסוק "משפחות בני קהת וגו'" הוא — מדוע נאמר "משפחות בני קהת", ולא "משפחות קהת", כמו שנאמר "משפחות הגרשוני"⁸⁴, ו"משפחות מררי"⁸⁵. ומזה מוכח שיש אצלם ענין (בלתי רצוי) שבגללו אינו רוצה לייחסם לקהת עצמו — שזהו"ע מחלוקת קרח כו', שבגלל זה מייחסם הכתוב רק ל"בני קהת", ולא לקהת עצמו.

[וע"ד שפירש רש"י בפ"י ויחי¹¹⁶ בדברי יעקב: "בקהלם אל תחד כבודי", "כשיקהיל קרח... את כל העדה על משה ועל אהרן, שם אל יתיחד עמהם שמי, שנאמר¹¹⁷ קרח בן יצהר בן קהת בן לוי, ולא נאמר בן יעקב"].

וכדי להדגיש גודל הרשעות (שבגללה לא נתייחסו לקהת עצמו), מוסיף רש"י שהרשעות שלהם פעלה גם על שכיניהם (מדגל ראובן הסמוכין להם) — "אוי לרשע ואוי לשכנו, לכך לקו... שנמשכו עמהם במחלוקתם", היינו, שלא מדובר כאן אודות העונש על השתתפותם במחלוקת,

— שעל זה לא שייך לומר "אוי לרשע ואוי לשכנו", דממה-נפשך: אם חטא, מגיע לו עונש על החטא שחטא בעצמו, ולא בגלל ש"אוי לרשע ואוי לשכנו", ואם לא חטא, לא יענישו אותו גם אם הוא שכנו של הרשע —

אלא אודות מה ש"לקו" בזה גופא "שנמשכו עמהם במחלוקתם", בגלל היותם שכנים של הרשע — "אוי לרשע ואוי לשכנו" ("אוי" דייקא, שזהו לשון של צער³⁶), גם אם מצד עצמם לא היו שייכים לדבר, שזהו

115) בהבא לקמן — ראה לקו"ש חל"ג ע' 10 ואילך (גם משיחה זו).

116) מט, ו.

117) ר"פ קרח.

113) בשילוב המשך הביאור בשיחות יום ב' דחגה"ש וש"פ נשא.

114) ראה מכתב ל"ג בעומר שנה זו

(אג"ק ח"ל ע' רא ואילך) — למשתתפים במסיבה השנתית לטובת "אהלי תורה".